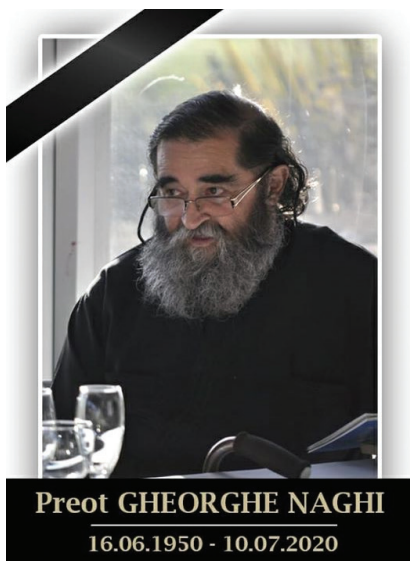

**AMINTIRILE UNUI EMIGRANT
DIN VREMEA COMUNISTĂ:
GHEORGHE LADISLAU NAGHI
(16 Iunie 1950 – 10 Iulie 2020)**

În studiul introductiv al cărții sale de referință¹, părintele Gheorghe Naghi a făcut o mărturie plină de sinceritate: “Plecarea mea precipitată din România în toamna anului 1989 a determinat luarea unor decizii la fel de grabnice pe planul activității mele profesionale și al pregătirilor mele de natură istorică. De rapiditatea mișcării depindea salvarea mea”.

Despre fuga peste graniță a părintelui Gheorghe Naghi cu puțin timp înainte de Revoluția din 1989 s-a mai scris în istoriografia străină și română² grație

¹ Gheorghe Naghi, *Studii de istoria bisericii românești din Transilvania și Banat în epoca modernă* (București: Editura Criterion Publishing, 2006), 9. Despre o scurtă prezentare biografică a părintelui Gheorghe Naghi vezi *Slujitori și apărători ai ortodoxiei bănățene* (Sibiu: Editura Astra Museum, Timișoara: Editura Partoș, 2017), 213.

² Johann Steinerr, Doina Magheți, *Die Gräber schweigen. Berichte von der blutigsten Grenze*

interviului acordat de autor jurnalistei Doina Magheți. Necesitatea obținerii azilului politic l-a obligat pe Gheorghe Naghi să redacteze un memoriu către autoritățile germane pentru obținerea actelor de stabilire în S.U.A.

Cererea de azil (Anexa I.) redactată la Aachen în 24 august 1990 (Foto. 1) menționează, pe lângă greutățile întâmpinate la trecerea frontierei, și principalele cauze în luarea hotărârii de plecare, autorul rezumând în câteva pagini dactilografiate teroarea, șicanele și perchezițiile efectuate de securitatea din Timișoara la locul de muncă și domiciliu în perioada regimului totalitar.

Potrivit propriilor mărturii, primele întâlniri ale lui Gheorghe Naghi cu Securitatea au loc în vremea studenției când, la întâlnirile colegiale cu etnicii germani din mediul universitar sibian, își exprima deschis opțiunile anticomuniste. Avertizările primite în fața comisiei profesionale nu-l sperie pe student. De acum înainte, traseul profesional și cariera preoțească nu au mai depins de dorințele tânărului absolvent, ci de hotărârile Mitropoliei Banatului, deciziile instituției fiind impuse de Securitatea din Timișoara.

Primele posturi obținute de Gheorghe Naghi în cadrul eparhiei Timișoarei au fost neconforme cu pregătirea universitară în domeniul teologiei. Recomandările avute nu l-au ajutat, slujbele deținute fiind inferioare pregătirii universitare: îngrijitor (măturător) la catedrală, vânzător de obiecte bisericești și supraveghetor la muzeul Catedralei. După hirotonie, atribuțiile de serviciu în cadrul eparhiei i-au permis să intre în contact cu intelectuali, oameni de cultură, de artă și scriitori animați de ideile progresiste și democratice, opuse regimului ceaușist. Așa s-a născut ideea formării unui “Centru de cultură anticomunist”, la întâlniri participând, printre alții: “Anderca T. Traian (închis și urmărit până astăzi pentru atitudini anticomuniste)³, Petru Iacobescu⁴, Dr. Ioan Tenchea, Viorel Țigu⁵, Nicolae Stoia, un anumit Virgil, student pe atunci, cu multe necazuri pentru vederile sale creștine și anticomuniste”. De întâlnirile tinerilor din Timișoara este informată Securitatea, datorită turnătorilor infiltrați în grup, apărând la scurt timp primele represalii și măsuri pentru oprirea activității.

După o scurtă anchetă, arhiepiscopia Banatului hotărăște hirotonia și

Europas, Band 2, (Troisdorf:Verlag Gilde & Köster, 2010), 297–300; Johann Steiner, Doina Magheți, *Mormintele tac. Relatări de la cea mai sângeroasă graniță a Europei*, vol. II (Iași: Editura Polirom, 2017), 295–298.

³ Anderca T. Traian, luptător anticomunist a fost condamnat de Tribunalul Municipiului București la 20 ani detenție, pedeapsă executată la Jilava și Aiud. Eliberat la 1964 este din nou închis și condamnat la doi ani închisoare în 1965, vezi *Mecanisme represive în România 1945–1989. Dicționar biografic. A-C* (București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2001), 106.

⁴ Pictor-preot din Timișoara. A pictat mai multe biserici din Banat, Hațeg și Valea Jiului.

⁵ Dr. Viorel Țigu, istoric de artă, Arad.

numirea lui Gheorghe Naghi la parohia Pișchia, urmărindu-se îndepărtarea din Timișoara și ruperea legăturilor cu intelectualii democrați. Supravegheat în continuare de autoritățile județului este împiedicat să construiască o biserică nouă în sat și să desfășoare ore religioase cu copiii. La intervenția istoricului I. D. Suciu, mitropolitul Nicolae Corneanu îl numește arhivar în anul 1977, putând astfel să reia vechile prietenii cu intelectualii timișoreni. Erau prezenți la mitropolie istoricul I. D. Suciu⁶, preotul Ioan Negruțiu⁷, Teodor Voștinaru⁸, prof. Victor Cârcu⁹, Andrei Ujică¹⁰, Stela Radu¹¹ și Constantin Răileanu¹², ultimul fiind și agentul Securității.

Mărturiile lui Gheorghe Naghi sunt confirmate de notele informative ale agenților Securității, discuțiile zilnice de câte două-trei ore oprindu-se la comentariile postului “Europa Liberă” în legătură cu dizidenții din România, la preotul Gheorghe Calciu și Paul Goma, la literatura și curente din apus, la situația deținuților politici din închisorile românești și la atitudinea conducătorilor comuniști.¹³ Urmările nu s-au lăsat nici ele așteptate. Chemat de securitate în biroul vicarului Ilie Maier la 1979, este acuzat în prezența inspectorului Departamentelor Cultelor că ține “seminarii politice”. Întrebat în ce constau aceste seminarii, preotul Naghi răspunde că “în primul rând îl condamn pe șeful statului pentru politica sa antisocială, antiumană, de distrugere a prestigiului României”.

Pe câteva ciorne dactilografiate, neincluse în cererea de azil către autoritățile germane la 1990, autorul povestește și măsurile organelor represive pentru dizolvarea grupului: “Securitatea lucra prin mitropolit. Ne-a măturat pe toți.

⁶ Despre legăturile părintelui Gheorghe Naghi cu istoricul I. D. Suciu vezi Pr. Gh. Naghi, “Un gânditor anticomunist,” *Buletinul Casa Română* (Oakland, USA) XV, nr. 2, (1992): 41–45; Pr. Gh. Naghi, “I. D. Suciu, istoric al Banatului. O tristă aniversare,” *Information Bulletin* (Jackson, USA) XX, nr. 2, aprilie – iunie (2003): 11–12.

⁷ Despre cei 16 ani de temniță grea ale părintelui martir Ioan Negruțiu vezi, Teofil Bradea, *Negruțiu S. Ioan preot cu închisoarea satisfăcută* (Oradea: Editura Piatra Seacă, 2016); Dr. Stelian Gomboș, “Centenarul nașterii părintelui Ioan Negruțiu de la mănăstirea Timișeni (1915–2003),” *Altarul Banatului* XXVI, nr. 7–9 (2015): 104–111.

⁸ Despre “pelerinajul” preotului Teodor Voștinaru în temnițele comuniste vezi Sergiu Soica, *Martiri și mărturisitori sub regimul comunist. Eparhia Greco-Catolică de Lugoj* (Târgu Lăpuș: Editura Galaxia Gutenberg, 2013), 87–89.

⁹ Victor Cârcu, poet și regizor de teatru român. În 1986 a reușit cu viză să plece în Germania.

¹⁰ Andrei Ujică, poet, scriitor, regizor de film și profesor. În 1981 emigrează în Germania unde începe să predea literatura, film și teoria mass-mediei.

¹¹ Stela Radu, muzeograf, șefa secției de artă a Muzeului Banatului.

¹² Constantin Răileanu, muzeograf la Muzeul Banatului, specialist în topografie arheologică și cartografie istorică.

¹³ *Ioan Dimitrie Suciu în dosarele securității (1949–1982)*, ed. Felician Velimirovici (Cluj-Napoca: Editura Mega, 2019), 365–366.

Eu am zburat la 1.000 km de casă. Andrei Ujică a fost obligat să-și dea demisia. Victor Cârțu a fost dat afară și a plecat regizor la teatru. Părintele Ioan Negruțiu a poposit la mănăstirea Timișeni, înșelat de mitropolit că îl va înlocui pe cel decedat trei luni. Și astăzi este acolo, după zece ani. Părintelui Voștinaru i s-a spus că nu mai au nevoie de serviciile lui (avea doar jumătate de normă). I. D. Suciuc nu era angajatul mitropoliei, iar C. Răileanu a rămas în funcția lui”.

Au urmat pentru preotul Naghi doi ani grei. Pe lângă transferarea în parohia Bălteni din Moldova, divorțul, moartea mamei și pierderea locului de muncă, anchetele Securității se opresc și la preocupările sale istorice. Articolele publicate în legătură cu biserica greco-catolică dizolvată de comuniști la 1948 și interzicerea de a lua legătura cu ziaristii străini acreditați la Congresul al XV-lea de Istorie din București în 1980 au culminat cu amenințarea securității că va “primi interdicție de scris pentru zece ani”.

Odată cu amplificarea supravegherii, Gheorghe Naghi și alți trei cunoscuți se hotărăsc să părăsească România, pe la Dunăre, și să ajungă din Iugoslavia în S.U.A. Tentativa eșuează și doi membri din grup sunt prinși de grăniceri. În urma anchetei, Gheorghe Naghi este arestat la 21 septembrie 1982 de Miliția Municipiului Timișoara sub învinuirea de tentativă de trecere frauduloasă a frontierei cu Iugoslavia.

Conform propriilor mărturii “am fost dus deja în carceră unde mai erau 6–7 persoane arestate sub învinuiri de drept comun. Mi s-au luat șireturile, cureaua și am fost pus alături de ceilalți în ultima carceră. Toată carcera era betonată iar în mijlocul ei, cu lungimea de un metru și ceva, era o scândură pusă pe piloni de beton. Pe ea am dormit toți vreme de trei zile și trei nopți, fără mâncare, fără apă. Apoi am fost anchetat de Tămaș care era șeful miliției, cu aere de mare poet, întrebându-mă cum e cu frontiera. De fapt, vroiau să mă intimideze ca să-mi schimb atitudinea față de regim”.

Mărturiile proprii sunt confirmate și de maiorul de securitate Ion Indrei, care la cererea lui Gheorghe Naghi, pentru a obține azil politic în Germania, depune declarație prin act notarial despre abuzurile Securității asupra preotului ortodox.

Documentul olograf al lui Ioan Indrei din 8 aprilie 1990, act legalizat ulterior la notar în 17 aprilie 1990¹⁴, relatează modul în care s-a desfășurat ancheta și cum a fost eliberat Gheorghe Naghi. Potrivit documentului, părințele “împreună cu scriitorul Damian Ureche din Timișoara, însoțiți de încă două persoane necunoscute mie s-au deplasat cu autoturismul d-lui Gheorghe Ladislau Naghi, în orașul Orșova, județul Mehedinți, cu intenția de a traversa ilegal Dunărea, care constituie frontiera de stat dintre România și Iugoslavia, în

¹⁴ Arhivă personală Gheorghe Naghi. Document cu nr. 112707, cabinet notarial Pop Gheorghe, notar șef la Notariatul de Stat al județului Timiș.

scopul de a ajunge în Statele Unite ale Americii, folosindu-se pentru aceasta de o barcă pneumatică”. Doar părintele Naghi a reușit să fugă și să se întoarcă cu automobilul la Timișoara.

Pe baza cercetărilor asupra scriitorului Damian Ureche și a celor doi însoțitori de la procuratura Drobeta Turnu Severin s-a aflat că a patra persoană din grup a fost preotul Gheorghe Naghi. În consecință, procuratura a dispus Miliției Municipiului Timișoara arestarea lui pentru trei zile și transferarea la Drobeta Turnu Severin pentru definitivarea cercetării și condamnării. La intervenția fostei soții, Monica Evri Naghi, s-a apelat la securistul Ioan Indrei pentru punerea în libertate a părintelui, “scop în care am intervenit pe lângă fostul șef al Miliției Municipiului Timișoara, colonel Valentin Tămaș, adresându-i această solicitare, efectuându-se de asemenea din cabinetul respectivului un demers telefonic la Miliția Județului Mehedinți și la Procuratura locală Turnu-Severin, invocându-se “argumente” nereale, cum că Dl. Ladislau Gheoghe Naghi nu a fost implicat în această tentativă de trecere ilegală a frontierei, reușind astfel să obțin punerea dânsului în libertate”.

Declarația lui Indrei făcută după Revoluția din 1989 întărește propriile mărturii descrise de părintele Naghi în cererea de plecare în S.U.A: “Cunosc că atât înainte de acest eveniment, cât mai ales după această arestare, Dl. Preot Gheorghe Ladislau Naghi a avut de suferit consecințe din partea conducerii eparhiei din Timișoara, punându-se problema caterisirii, neasigurarea unui post de paroh sau de cercetător în domeniul istoriei, corespunzător pregătirii universitare; s-a procedat la marginalizarea domniei sale, prin activități funcționărești sau auxiliare, o perioadă neavând nici loc de muncă”.

Supravegherea securității s-a intensificat după 1986, părintele Naghi menționând în cererea de azil și alte întâmplări avute în relațiile cu organele represive: implicarea ca martor în procesul preotului Gabriel Cernașteanu¹⁵, pentru a depune mărturie mincinoasă că ar fi pederast, verificarea corespondenței cu prietenii din străinătate¹⁶, învinuirile ordonate de superiorii ierarhici la locul de muncă pe motiv că nu își exercită atribuțiile de serviciu¹⁷ și că nu are o ținută corespunzătoare¹⁸, culminând cu controlul asupra articolelor de istorie, toate fiind supuse verificării înainte de publicare.

¹⁵ Gabriel Cernașteanu, preot, în urma persecuțiilor îndurate în timpul regimului comunist fugă din țară la începutul anului 1989 în Iugoslavia și se stabilește în Germania.

¹⁶ Anexa II. Scrisoarea lui Andrei Ujică către Gheorghe Naghi.

¹⁷ Arhivă personală Gheorghe Naghi, Adresa Parohiei Ortodoxe Române Timișoara III cu nr. 65 din 21 august 1984 menționa că lipsește nemotivat de la serviciu, de la Sfânta Liturghie și nu poate justifica cele opt ore de lucru zilnic.

¹⁸ Arhivă personală Gheorghe Naghi, Adresa Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului cu nr. 2221-B din 10 mai 1986 semnată de mitropolitul Nicolae Corneanu.

Ideea plecării din țară prinde contur în toamna anului 1989 datorită șicanelor, perchezițiilor și anchetelor aproape zilnice făcute din partea securității din Timișoara. La 7 septembrie 1989 părintele Gheorghe Naghi a trecut granița în Ungaria și la 9 octombrie 1989 era la Aachen în Germania. După cum se exprima în cererea adresată autorităților germane, scăpase cu mari eforturi de o cărmuire “nedreptă, inumană, criminală, avidă doar de putere și “luminată” doar de un sadic. Acesta este sistemul totalitar comunist care mi-a distrus viața obligându-mă să las totul (la 39 de ani), familie, agoniseală, cărțile mele”.

Fără doar și poate, cererea de azil a lui Gheorghe Naghi are valoare de document, o mărturie directă asupra ororilor săvârșite de organele de partid și de Securitate asupra bisericii, culturii, opozanților politici și intelectualilor din vremea regimului ceaușist. Privită dintr-un alt unghi de vedere, solicitarea scrisă către autoritățile germane aduce în discuție condiția ingrată a preotului în comunism, misiunea dificilă de a se modela într-un regim de tip totalitar, confruntarea cu sistemul represiv fiind o perpetuă luptă de rezistență în vremea “epocii de aur”. Tangențial, propriile mărturii completează biografia istoricului bănățean și deschide un nou câmp de investigare a rezistenței intelectuale împotriva Securității din perioada comunistă, portretul emigrantului din exil demonstrând caracterul dârz și hotărât a celui care a fost odată preotul Gheorghe Ladislau Naghi.

Șipoș Ibolya

ANEXA I¹⁹

Naghi,
Ladislau – Gheorghe
Borchersstr. 9
5100 – Aachen

CERERE DE AZIL

Prin prezenta subsemnatul

Naghi, Ladislau – Gheorghe, născut la 16.06.1950, în Timișoara, România, de profesie preot ortodox român cer azil politic în R. F. Germania.

Familia în care m-am născut era formată din mama de origine germano – maghiară și tata român. Am crescut în familia bunicilor mei Kovács Pál și Katalin (născută Fürmann) unde primele noțiuni le-am primit în limba germană și maghiară, până la vârsta de 16 ani (când a murit bunica mea) fiindcă părinții mei, ocupați zilnic cu serviciile lor, m-au încredințat bunicilor mei și ca reacție împotriva educației comuniste impuse de regim. Această origine și educație a lăsat amprenta asupra evoluției mele intelectuale și sociale. Școala generală am început-o în 1957 la Timișoara iar în anul 1969 am terminat liceul “Eftimie Murgu” din Timișoara. În 1967, fiind în clasa a X-a am fost propus să devin membru U.T.C. ceea ce am refuzat categoric, fapt care a influențat apoi evoluția mea postliceală. Am înțeles că orice posibilitate de a urma o facultate comunistă îmi era imposibilă, datorită sentimentelor mele ostile celor învățate la școală. Iar educația primită de la bunicii mei în spirit religios au dus la înscrierea mea la Institutul Teologic Universitar în 1969, la Sibiu, oraș cu predilecție german în care am avut contact cu studenții germani de la Institutul Teologic Universitar Protestant.

Lucrările mele în cadrul studenției m-au adus în fața unei comisii formate din reprezentanți ai Departamentelor Cultelor de la București și angajați ai securității (trei persoane) care m-au avertizat în fața profesorului D. Călugăru, că atitudinea mea anticomunistă și antiateistă mă vor duce în situația de a nu fi promovat în clerul ortodox.

În anul 1973 mi-am luat “Licența în Teologie” cu media 8.75 și la cererea mea de fi angajat de Mitropolitul Nicolae Corneanu al Banatului într-o parohie, mi s-a oferit un post de îngrijitor (măturător) la Catedrala din Timișoara, înțelegând că Securitatea era aceea care influența numirea de preot la parohie. Pentru a fi totuși integrat în cler am fost hirotonit diacon ca altfel orice activitate a mea să fie supravegheată de inspectorul Departamentului Cultelor. După câteva luni am fost angajat vânzător de obiecte bisericești la magazinul Catedralei și

¹⁹ Arhivă personală Gheorghe Naghi.

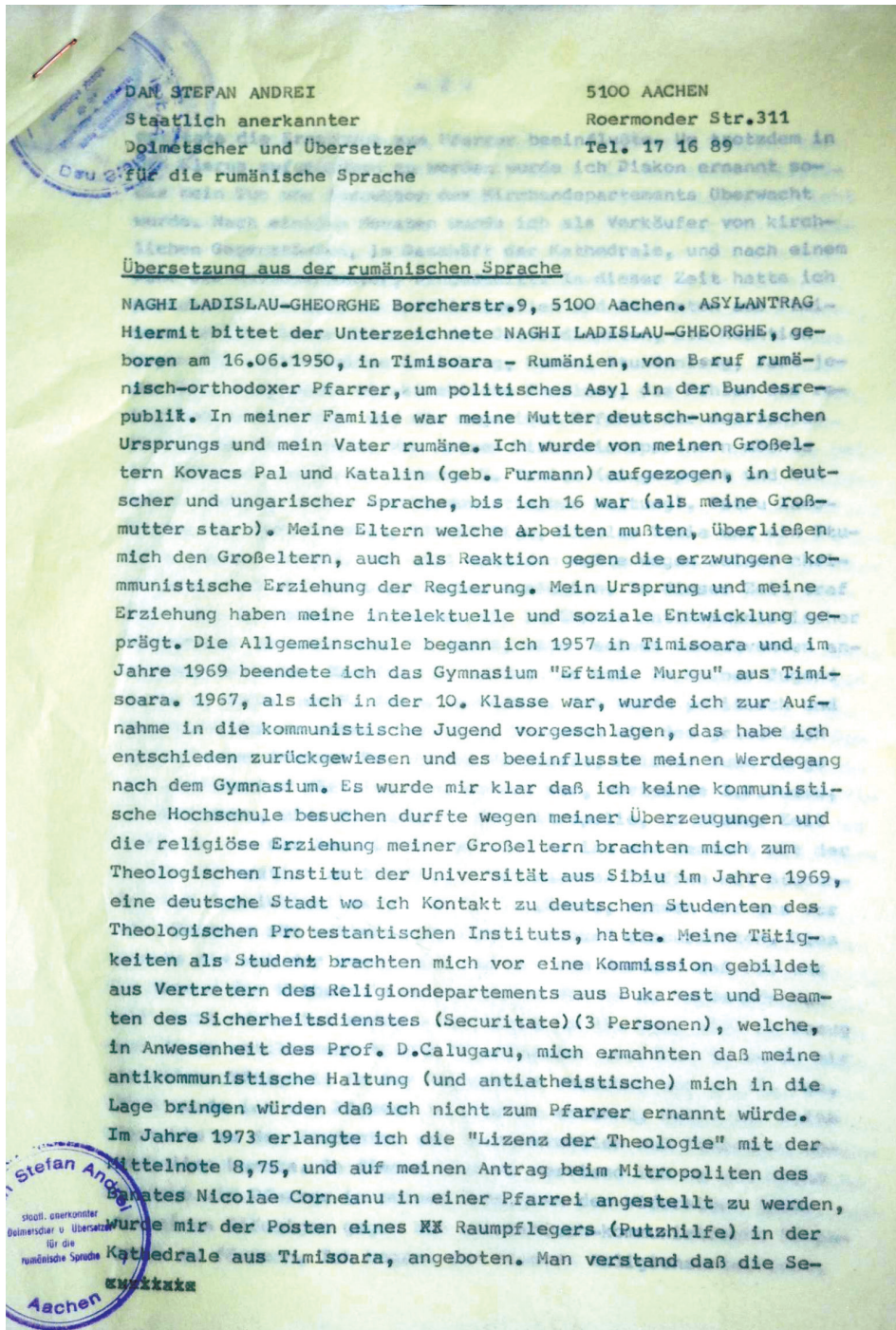

Foto 1.

după un an, supraveghetor la muzeul Catedralei. În această situație am avut un permanent contact cu mulți intelectuali și cu tinerii studenți din Timișoara care frecventau din ce în ce mai mult slujbele religioase ca reacție împotriva educației din ce în ce mai presante antireligioase. Ore întregi, zilnic aproape dezbăteam cu aceștia problemele religioase, lipsa de educație religioasă, efectul negativ asupra generației datorită delirantei propagande ceaușiste. Dintre cei cu care am avut asemenea discuții pot aminti Anderca T. Traian (închis și urmărit până astăzi pentru atitudini anticomuniste), Petru Iacobescu, Dr. Ioan Tenchea, Viorel Țigu, Nicolae Stoaia, un anumit Virgil, student pe atunci, cu multe necazuri pentru vederile sale creștine și anticomuniste.

În această perioadă am luat contact cu prof. dr. docent I. D. Suciu, numit istoric anticomunist, apreciat în tinerețe de N. Iorga. Voi deveni ucenicul lui pe plan politic și istoric. Apoi cu protopopul gr. cat. Dr. Teodor Voștinaru care și el o bună parte din viață și-a petrecut-o la închisoare ca deținut politic. I. D. Suciu întocmea la Timișoara o monografie a Mitropoliei, răstimp în care era urmărit de Securitate pentru a fi izolat de contactul cu generația tânără. La întâlnirile noastre cu studenți, intelectuali, și cu I. D. Suciu ne propuneam înființarea unui “Centru de cultură anticomunist”, care a stârnit mânia Securității și numai datorită faptului că aceste întâlniri aveau loc în muzeul Catedralei ne-au scutit de a fi arestați. Personal am fost interogat în 18 decembrie 1974 și anchetat în legătură cu această organizație anticomunistă. Mi s-a interzis orice activitate și la data de 16 februarie 1975 am fost hirotonit preot pentru parohia Pișchia cu scopul de a nu mai avea nicio legătură cu studenții și intelectualii timișoreni.

În această parohie am înțeles să-mi fac datoria de preot scoțând în evidență în predicile mele rezistența fiecărui credincios împotriva propagandei ateist – comuniste. Am început orele de Religie cu copiii în fiecare miercuri și sâmbătă, iar după aproximativ trei luni Departamentul Cultelor și Securitatea au intrat în capelă și mi-au interzis orice activitate religioasă cu copiii. Am continuat orele de religie duminica după Sfânta Liturghie, iar la slujbele mele participa un securist. Comuna Pișchia era formată din 50% etnici germani, iar slujbele bisericii ortodoxe se săvârșeau într-o casă transformată în capelă. La inițiativa mea credincioșii ortodocși au înaintat memoriu pentru construirea unei biserici. S-au adunat fonduri și în urma audiențelor la autoritățile județului și la forurile superioare din București (un inspector general Cârstoi) pentru a se aproba construirea Bisericii am fost chemat la Securitate, am fost acuzat de agitație publică împotriva orânduirii socialiste și am fost transferat în 1977 ca arhivar la Mitropolie. În felul acesta considerau ei că aș fi putut fi oprit din activitatea mea preoțească. De fapt cât am funcționat la țară (sat) am fost oprit chiar duminica să săvârșesc Sfânta Liturghie pe motivul ca populația să nu vină la Biserică, ci să meargă la campania agricolă, la lucru pe câmp.

În acești ani, 1977–1981, preotul Gheorghe Calciu era arestat și persecutat, iar preotul Gabriel Cernăuțeanu de la parohia Ghiroda-Nouă – care actualmente se află în R. F. Germania – și preotul Doru Gaga – actualmente, expulzat din România, se află în USA – împreună cu mine am mobilizat credincioșii și am făcut slujbe și rugăciuni, în Biserică, pentru eliberarea preotului Gheorghe Calciu din închisoare. Tot în această perioadă a fost acuzat de Securitate și prin inspectorul Departamentelor Cultelor, interogată că țin “seminarii politice anticomuniste”. Martor a fost preotul Ilie Maier, vicarul Mitropoliei. La aceste seminarii participau următorii: istoricul I. D. Suci, preotul Ioan Negruțiu, prof. Victor Cârca (actualmente în Occident), Andrei Ujică – actualmente în R. F. Germania, corespondent la radio “Europa Liberă”, Stela Radu, șefa secției de artă a Muzeului Banatului – actualmente în Occident – și C[onstantin] Răileanu, cel care a informat Securitatea. Urmarea a fost transferarea la 1.000 de km de casă, în episcopia Buzăului, la parohia Bălteni.

În această parohie, pentru scurtă durată, am început aceeași activitate cu copiii, dar am fost repede oprit de securitate. Am fost dat afară din postul de preot. Doi ani nu am avut servicii și am trăit din pensia părinților mei, câteva luni ajutându-l pe un pictor la pictarea unei biserici.

Parcă nu se mai terminau necazurile. În toată această perioadă, teroarea care apăsa asupra mea și a familiei mele, anchetele și perchezițiile, au făcut ca soția mea, cu care am doi copii, să nu mai reziste și în cele din urmă să ne despărțim.

În toamna anului 1982, în 21 septembrie, am fost arestat de la domiciliu, ridicat și dus la sediul Miliției din Timișoara. Unul din cei prezenți a fost și fostul șef de post din Pișchia, unde fusesem preot înainte, acum subofițer la municipiu, Ioan Duța, împreună cu un gardian și un locotenent-colonel mai în vârstă, fiind acuzat de încercare de trecere frauduloasă a frontierei. Reținut în carcera miliției trei zile și trei nopți împreună cu acuzații de drept comun, am fost anchetat de șeful miliției, “onoare” acordată unui preot, Tămaș și apoi mi s-a dat drumul acasă. Astfel se încerca înscenarea unui proces – sunt neîntrecuți la înscenări – în care să fiu condamnat și eventual obligat să părăsesc România, dar întâi Biserica. Mai ales că un securist, Țepelea Lup mi-a propus să-mi fac cerere către Consiliul de Stat de emigrare definitivă din România, ceea ce am refuzat categoric. Prin aceasta mi se dădea a înțelege că ori voi fi închis, ori trebuie să părăsesc țara, așa cum s-a procedat și cu alți preoți care erau împotriva regimului comunist.

Distrus sufletește din cauza divorțului, din cauza morții mamei mele (1983), datorită lipsurilor materiale, am solicitat prin numeroase memorii către Mitropolitul Nicolae Corneanu reangajarea mea în cadrul Mitropoliei. Când nici nu mai speram, am fost angajat cântăreț la parohia Timișoara III, apoi,

din nou, supraveghetor la muzeul Catedralei. Aici am încercat să-mi continui activitatea științifică axată pe teme istorice care dezvăluiau atitudinea anticomunistă a preoților și a conducerii Bisericii de la sfârșitul secolului al XIX-lea până la zi. Fac o mică paranteză.

Și pe teme istorice am fost anchetat, prin luna mai–iunie 1980 de către locotenent–colonel Indrei Ion și maiorul Mircea Chirilă pe motivul participării mele la Congresul Mondial de Istorie. Am mai pregătit și alte teme, pe care le-am spus și securității, când am fost întrebat, printre care “Barbaria în România socialistă”, “Biserici mai ales vechi și mai puține noi în România”, “O paralelă între fascism și comunism – asemănări și deosebiri”. În afară de aceste lucrări pe care vroiam să le scriu am desfășurat vreme de 12 ani o activitate științifică concretizată în 50 de articole și studii publicate în țară și străinătate sau participări la diferite întruniri, congrese și întruniri științifice. În ultimii doi ani nu am mai putut scrie prea mult din cauza presiunilor securității tot mai accentuate, iar articolele scrise nu vedeau lumina tiparului în România, până exista acest odios sistem în frunte cu cel mai “urât” om din România. Fiind însă acum în libertate am luat legătura cu părintele Gheorghe Calciu din USA, pentru a vedea dacă pot publica acolo unele articole cu caracter anticomunist. Aș dori să-mi continui studiile acolo, înscriindu-mă la doctorat. Probabil că nu convenea că scriu din moment ce m-au dat afară din birou și așa am ajuns să stau pe scările Catedralei.

În acest răstimp eram vizitat foarte des de preotul Liviu Negoită. Îl mai aveam cu noi și pe părintele Vladimir Marusceac – actualmente stabilit în USA, fiind urmărit permanent de securitate. După ce m-au temperat cu scrisul, m-au lăsat din nou în birou, unde eram supravegheat permanent de doi “colegi”, Constantin Gurău și Dorin Săvescu care îmi căutau printre hârtii.

Descoperit de securitate că întocmesc un document științific împotriva comunismului, am fost angajat într-un proces deschis împotriva preotului Gabriel Cernăuțeanu și obligat să mă prezint în fața instanței pentru a depune mărturie mincinoasă cum că dânsul ar fi avut relații imorale cu persoane de același sex. Am fost anchetat de locotenentul Staicu, un tip lipsit de scrupule. Ghinionul preotului Cernăuțeanu că era necăsătorit, dacă era căsătorit găsea securitatea altceva. Cunosoc un caz similar, când un om nevinovat a mai fost condamnat tot ca părintele Cernăuțeanu la doi ani și jumătate închisoare după ce mai făcuse vreo 10 ani ca și anticomunist. Era vorba de I. D. Suci, renumitul istoric, care nici nu voia să asculte, și care înainte de moarte mi-a mărturisit adevărul. Actele mi le-a dat mie, dar ele se află din păcate în țară. Oricum se încerca compromiterea mea ca și atâtor preoți din România pentru a ne pierde credibilitatea credincioșilor și în final de a compromite Biserica. În urma acestor fapte am fost din nou “aruncat” la sat, la Herneacova, la 40 km. de casă. Aici de

la început am cerut credincioșilor să lupte alături de mine împotriva comunismului, înainte de a veni la Biserică să asculte Sfânta Liturghie la radio, iar ca Ceaușescu să nu dărâme Biserica, mare și frumoasă (700 m²) am inițiat pictarea ei. Lucrările au început în august după ce am reușit să adun de la 2.000 lei cât aveam în sold la preluarea ei până la 100.000 lei.

La filia Stanciova am fost împiedicat de secretarul de partid Cloambaș de a muta capela în vechiul loc pentru că acesta stătea să se dărâme, vechea Biserică fiind transformată în școală. L-am amenințat că facem o scrisoare la radio tot satul. Rezultatul a fost că m-a pârât la securitate care erau toată ziua pe capul meu. Din nou amenințări.

În ultimele săptămâni înainte de fuga mea securiștii erau tot mai prezenți în jurul meu. Mă “vizitau” zilnic sau îmi dădeau telefon. Situația devenea tot mai critică. Promisem un telefon – precizez că toate convorbirile mele telefonice erau ascultate – de la un prieten, Lucian Smultea care fugise în Austria. Mi-a spus pe unde a trecut în Austria. Dar nu am înțeles denumirea satului. A doua zi am primit un telefon de la căpitanul Lup Țepelea care mi-a cerut să dau o declarație despre ce am vorbit la telefon. Probabil nu au înțeles nici “ei” denumirea satului. Apoi am primit un telefon din Suedia, de la un preot (care presupuneam că lucrează pentru securitate). Acesta mi-a cerut să scriu câteva articole despre români ca să le publice la el în revistă și să i le trimit. Cum eu întârziam cu trimiterea articolelor, cel care și-a pierdut răbdarea nu a fost preotul ci securitatea. A venit la mine acasă locotenent-colonelul Indrei Ion în vizită și după patru ore de “discuții” pe marginea situației culturii în România dărăpanată (îmi cunoștea foarte bine opiniile anticomuniste) mi-a cerut articolele spunându-mi că rezolvă el trimiterea lor în Suedia. Atunci am știut sigur pentru cine lucrează fostul meu coleg. Mai sunt se pare, și alții prin USA.

În 12 august 1989 m-am căsătorit cu Monica Evri și am hotărât să părăsesc România cu dorința de a-mi găsi un loc liniștit în lume ca să pot asigura copiilor mei o educație creștină și un viitor liber.

Informații cu privire la cele declarate se pot obține de la mai multe persoane aflate în România sau în străinătate care cunosc diverse aspecte din viața mea (unii mai mult, alții mai puțin) având cu ei contact într-un anumit moment al vieții mele. Încerc din memorie să-mi aduc aminte de adresele lor neavând la mine decât hainele de pe mine:

Ujică, Andrei, Neckarstaden 62, Heidelberg, tel. 06221-28291

Dr. Balint, Adrian, tel. 07250247 – Deutschland

Prof. Dr. Țigu, Viorel, 1900 – Timișoara, Str. Privighetorilor nr. 1, tel. 0040 – 61 – 34610, România

Preot Pop, Alexandru, 5100 – Aachen, Roermonderstr. 330, tel. 172928, Deutschland

Preot Cernăuțeanu, Gabriel, Freiburg,
Ing. Stoia, John, M., 110 – 33 – 72 Avenue ap. 3 A, Forest Hills, 11375 NY,
U.S.A.

Ing. Diaconu, Dan, Târgu Jiu, str. Ana Ipătescu, nr. 103, tel. 0040 – 29 –
13703, România

Preot Negoită, Liviu, 1900 – Timișoara

Preot Marusceac, Vladimir, Hardfort, NY, U.S. A

Preot Streza, Nicolae, Rășinari, jud. Sibiu, România

Preot Strizu, Nicolae, Foeni, jud. Timiș, România

Mihailă, Adrian, tel. 818 – 9063176

Preot Drăgoi, Ioan S., 1900 – Timișoara, Piața Eforie 5, tel. 0040–61–12794,
România

Avocat Anderca T. Traian, 1900 – Timișoara, str. G. Coșbuc, nr. 2, România

Preot Prof. Iacobescu, Petre, 1900 – Timișoara

Dr. Țenchea, Ioan, 1900 – Timișoara

Preot Reja, Radu, Biled, jud. Timiș, România

Prof. Univ. Dr. Teodor, Pompiliu, Cluj – Napoca, str. Horia 81, România

Prof. Dr. Rusu, Adrian, Andrei, Cluj–Napoca, Institutul de Istorie și
Arheologie, str. Napoca nr. 11, România

Prof. Dr. Milin, Miodrag, 1900 – Timișoara, Aleea Sportivilor nr. 32, ap. 2,
tel. 0040 – 61 – 66087, România

Geier, Luzian, 1900 – Timișoara – redactor la “Neuer Banater Zeitung”

Prof. Neumann, Victor, 1900 – Timișoara, tel. 0040- 61–75059, România

Raina, Emil, Herneacova, jud. Timiș, România

Ardeleanu, Alexandru, Herneacova, jud. Timiș, România

Dr. Anghelopoulos, Atena, tel. 9700524

Niessen, James P., Dept. of History, 742 Ballantine, Indiana University,
Bloomington I. N. 47.405, U. S. A.

În țară mi-au mai rămas rude din care unele au suferit persecuții și ele. Astfel unchiul meu, fratele mamei, Kovács László (căsătorit cu Aranka) din Timișoara, str. Casian Muntean nr. 20, a avut de suferit de pe urma naționalității sale germano–maghiare, având acces doar la posturi modeste, deși pregătirea îl îndreptăța la altele mai mari. În afară de soția mea care a stat ascunsă timp de o lună de frica securității și copiii mei care s-ar putea să aibe greutăți la școală din cauza fugii mele, doar cumnatul meu, ing. Dan Diaconu a fost condamnat la un an și șase luni de închisoare pentru trecere frauduloasă a frontierei în Iugoslavia, prins la granița cu Italia și dat înapoi de autoritățile iugoslave.

Așa cum am arătat, în țară, am exercitat profesia de preot ortodox român, ocupând și diferite servicii, tot în cadrul Bisericii, administrative, iar în R. F. Germania sunt de curând venit și stau cu ajutorul social înaintând cererea de

azil politic. Din cauza situației mele financiare, din păcate, nu pot să ajut din punct de vedere economic pe cei rămași în țară.

În R. F. Germania locuiește o rudă de-a mea, un văr, care a venit aici prin 1980–1981, însă nu-i cunosc adresa. Dintre cunoștințele mele de care îmi aduc aminte sunt:

Ujică, Andrei, Neckarstaden 62, Heidelberg, tel. 06221–28291

Dr. Balint, Adrian, tel. 07250247

Preot Pop, Alexandru, Roermonderstr. 330, tel. 172928

Preot Cernăuțeanu, Gabriel, Freiburg

Dr. Kroner, Michael, Nürnberg

Dintre aceștia preotul Alexandru Pop a primit azil politic, Gesch. Z. 154-03045–86. Am mai avut pe vremuri și doi prieteni germani: Nikolaus Weidner din Mainhardt, Salzstr. 2 și Karl H. Jung de la Centrul Chiril și Metodi din Mannheim.

Din momentul fugii mele peste graniță sunt condamnat la închisoare, în lipsă, de către tribunal, iar Biserica mă exclude din rândul preoților (sau chiar mă caterisește) pentru diverse motive inventate. În cazul unei reîntoarceri în România (forțate) s-ar aplica aceste sentințe. Alți reîntorși au dispărut sau au avut vreu accident “mortal” (de la caz la caz) ceea ce s-ar putea aplica și la mine. Dacă nu s-ar aplica niciuna din cele de mai sus, securitatea ar avea grijă să fiu distrus, încet dar sigur, considerat fiind trădător de țară, vândut unei puteri străine, spion. Reîntoarcerea este o nebulie. Cunosc și un exemplu: preotul Liviu Negoită, cunoscut dizident român, s-a reîntors din USA în România. Nu i s-a dat serviciu cu excepția a câtorva luni când a primit un post de cântăreț, trăiește din pensia mamei sale și a unor rare ajutoare primite din străinătate (din partea Bisericii Romano-Catolice), nu i s-a dat buletin de identitate și asta de doi-trei ani. Dar de promis i s-a promis că “i se va rezolva situația”, așa cum se obișnuiește la noi, cu gândul ascuns că doar va pleca, din nou, din România. Dar nimic. Realitatea este că persecutarea lui va continua, așa cum i-am spus deseori, atât cât va rezista el, fără servicii, fără bani, fără familie, fără un rost în viață, fără a avea dreptul de a fi preot.

Revenind, din nou, la situația mea, trebuie să mai adaug următoarele: după fuga mea din țară, în timp ce mă aflam în Ungaria, tatăl meu, cu toate eforturile soției mele, fiind invalid de gr. I., partea stângă a corpului era paralizată de 17 ani, a murit în 20 septembrie 1989. Legal, casa părintească de pe str. Sinaia nr. 10, unde el era unic proprietar (la partea mea de moștenire după moartea mamei mele, am renunțat în favoarea tatălui meu) o moștenesc, însă, fugind din țară, dacă nu reușesc să fac de aici, din Germania renunțarea în favoarea copiilor mei, va fi confiscată, așa cum se confiscă și casa părintească a tatălui meu din comuna Pișcolt, al cărei proprietar sunt eu, din cauza fugii mele. Deci,

în cazul unei reîntoarceri pe lângă toate celelalte enumerate mai sus, aş rămâne și pe stradă.

La plecarea mea din România am luat asupra mea doar buletinul de identitate, permisul de conducere auto și autorizația de preot de teamă să nu fiu prins la frontieră cu alte acte. Mai dispun de alte acte foarte importante, acasă, o scrisoare interceptată de contraspionajul român (așa mi s-a spus) referitoare la activitatea istoricului I. D. Suciu, pe baza căreia el a fost condamnat la doi ani și jumătate închisoare înscenându-i-se un proces că ar fi homosexual. Am și actele procesului. Cu vremea sper să reușesc să le scot din țară, ca și celelalte acte pe care le mai am.

Referitor la trecera frontierei. La data de 7 septembrie 1989, ora șase dimineața m-am îndreptat spre Cenad și spre ora prânzului am trecut frontiera României cu Ungaria, înot peste Mureș, la locul numit “insula mare”. Am fost prins de grănicerii unguri, iar după ce am fost interogată la Cenadul unguresc și Seghedin am fost lăsată liberă și am plecat la un prieten din Siofok. În noaptea de sâmbătă spre duminică am fost prinsă de grănicerii unguri (la Hegyeshalom) și la ora trei, adusă la prima gară, înapoi. Am stat apoi din nou la Siofok fără să-i pot anunța pe cei de acasă ce s-a întâmplat. Am dat telefon după două săptămâni aflând că a murit tatăl meu. Telefonul însă, pe lângă durerea așa de mare, mi-a trezit teama așa de mare că securitatea ar putea trimite pe cineva după mine (cunosc o asemenea persoană care “lucrează” pe teritoriul Italiei, Austriei și Germaniei), încât, oricât ar fi fost de greu trebuia să mă duc mai departe. Ungaria totuși e țară comunistă și nu se putea ști când poate să ne dea înapoi. Așa că în seara zilei de joi, 5 octombrie 1989, am luat trenul din Budapesta Deli p. u., la ora 18.30 și în jurul orei 21 am ajuns la Kapovár. Am plecat pe jos și am traversat orașelul. La un moment dat la vreo 50 metri de mine s-au aprins farurile unei mașini, care a plecat încet spre strada de unde venisem. Am trecut un pod mic peste o apă, iar după aceea am fugit pe niște străzi înguste. Se vedeau din nou, după colț, farurile unei mașini și atunci m-am aruncat într-un șanț de la marginea șoselei. După ce am ieșit din orașel am mers pe marginea unui fel de canal cu apă mulți kilometri până la epuizare. M-am oprit la o pădure de unde nu am mai putut continua drumul din cauza efortului. Am stat toată ziua de 6 octombrie ascuns în pădure și venind noaptea am mai stat vreo 3–4 ore, după care am plecat din nou traversând pădurea. După pădure a fost un teren viran, am intrat în porumb și am mers foarte mult. A urmat din nou un teren viran, o livadă unde am mai stat vreo oră și din nou un lan de porumb. Am ieșit la un canal pe care l-am trecut dezbrăcat și apoi, după vreo 2 km am găsit vie cu struguri cu care mi-am potolit setea care mă mistuia. Începea să se lumineze, cred că era în jur de ora 5 când am intrat în primul sat austriac. Era în 7 octombrie, o lună de când plecasem de acasă. Tot umblând de-a lungul satului

căutând gara, am găsit în parcare o mașină care se pregătea de plecare. Am apelat la acești oameni pentru că era mașina ungurească. Pe drum i-am rugat să mă ducă la Salzburg dorind să plec în Germania. Când am fost prins de grănicerii unguri, un ofițer al Ministerului de Interne mi-a spus că austriecii dau înapoi pe cei prinși. De aceia trebuia să ies din Austria. La Salzburg am ajuns după masă. Aici, într-o parcare pe dreapta drumului am vorbit cu un șofer de pe un camion mare și acesta văzând starea mea de epuizare m-a ascuns în cabina lui, în pat și așa am ajuns în Germania. În mașina lui am dormit duminica toată ziua și noaptea a plecat mai departe. Mergea în Olanda și m-a lăsat la Aachen, unde aveam și o cunoștință. Astfel că dimineața am telefonat la colegul meu și am venit cu fiul său acolo unde trebuia să mă predau. Aceasta s-a întâmplat în 9 octombrie 1989.

Mă bucur că am scăpat de o cârmuire nedreaptă, inumană, criminală, avidă doar de putere și “luminată” doar de un sadic. Acesta este sistemul totalitar comunist care mi-a distrus viața obligându-mă să las totul (la 39 de ani), familie, agoniseală, cărțile mele.

Dacă s-a întâmplat să uit ceva sau să încurc datele nu am făcut-o intenționat. Am să încerc să public aceste amintiri din lumea comunistă, poate în memoria tatălui meu la a cărui înmormântare nu am putut să fiu, obligat de acest regim criminal. Mulțumesc lui Dumnezeu că am ajuns viu și Germaniei pentru bunăvoință și ospitalitate.

În țările prin care am venit în R. F. Germania nu am cerut azil politic, iar despre modul de-a intra în R. F. Germania nu am primit de la nimeni îndrumări. Nu am mai fost niciodată în R. F. Germania, deci nici nu aveam cum să cer azil politic. Înainte de plecare am locuit în casa părintească de pe str. Sinaia nr. 10 și am fost persecutat religios cum am mai amintit deja. Dacă este necesar dau explicații suplimentare cu privire la motivele fugii mele în eventualitatea că am uitat ceva.

ANEXA II²⁰

Heidelberg, 30.09.[19]84

Dragă Puiuule,

Nu c-aș fi uitat ceasurile noastre mitropolitane! Dimpotrivă! Mă gândesc adeseori (și nu fără nostalgie) la diminețile petrecute acolo, împreună. Dacă n-am dat semn scris, până acuma, e pentru că n-am scris nimănui (de când sunt pe aici) decât după ce mi s-a scris. Adică am răspuns la scrisori primite, zicându-mi că acela care îmi scrie n-are nimic împotrivă să i se scrie, de-aici. Cred că se-nțelege.

Acuma, cât privește rugămintea ta, îmi pare rău că nu ți-am putut-o împlini. Din mai multe motive, unele din ele privindu-ți ție de grijă. Acestea sunt:

a) Nu mai aveam atâtea exemplare câte-mi cereai tu. (În treacăt fie spus, cartea cu pricina nu are două volume, ci unul singur. E adevărat că la antologia în care figurez, a apărut în aceeași zi și la aceeași editură cu traducerea unui roman de N[icolae] Breban. Din cauza apariției lor simultane, cărțile acestea, amândouă, fiind ele dintr-o aceeași literatură, la română, au fost comentate de presă împreună. Ele nu au, însă, în afara potrivirilor amintite mai sus, nici o legătură și, în nici un caz, nu sunt două volume ale unei aceleiași lucrări).

b) Din păcate, scrisoarea ta mi-a sosit cu o săptămână și ceva după ziua în care m-a vizitat d-na Sîrghie.²¹ Neavând, de la tine, nici un semn concret, trebuie să recunosc că volubilitatea exagerată a d-nei în cauză și felul ei de a ataca prea de tot frontal problemele m-au făcut neîncredător. Și, ca atare, am refuzat-o, gândindu-mă că-ți fac un bine. După primirea epistolei tale am regretat suspiciunea-mi din prudență. Era prea târziu.

c) Cu excepția unei singure persoane, un vârstnic Domn (care-Dumnezeu să-l odihnească – între timp și-a dat obștescul sfârșit), căci lui îi datoram literar, intelectual, spiritual, aproape totul, cu excepția acestui Domn, așadar, eu nu am trimis, în România, nimănui, cartea în care am apărut și eu. Nici unui prieten. Nici măcar mamei. M-am gândit că e mai bine așa pentru cei de acolo și mi-am strunit vanitatea, căci să nu crezi că nu mi-ar fi făcut plăcere să vi-o trimit și să primesc, apoi, felicitările voastre.

Sper că ai înțeles cum stă chestiunea și te rog explică-i și lui Culcer.²² Eu

²⁰ Arhivă personală Gheorghe Naghi.

²¹ Anca-Doina Sîrghie conferențiar universitar dr., critic și istoric literar, eseist, memorialist, publicist și biblioteconomist. Despre colaborarea în domeniul cultural a doamnei Anca-Doina Sîrghie cu pr. Gheorghe Naghi vezi, Gheorghe Naghi, "Scritoarea Anca Sîrghie la Casa Română de la Hayward," *Tabor. Revistă de cultură și spiritualitate românească* IX, nr. 6, (2015): 53–54.

²² Dan Culcer, critic literar, prozator, poet, traducător, ziarist.

vă aștept, bucuros, pe oricare din voi, să mă vizitați într-o zi aici. Atunci, de veți mai vrea, vă dau bucuros câte-un exemplar. Și atunci, prietenii ceilalți de acasă n-au cum să zică “de ce i-ai trimis lui cutare și mie nu?” Cu drag, ție și tuturor celor dragi ție.

Sărbători fericite!

Te îmbrățișez, Andrei